

ضوابط و مقررات مربوط به نظام فنی و اجرایی کشور

ویژه آزمون‌های نظام مهندسی
(آزمون عمران اجرا - معماری اجرا)

مؤلف: مهندس محمد عظیمی آقداش
پایه یک و پژوهشگر نظام مهندسی

عظیمی آقداش، محمد، ۱۳۵۰ -
ضوابط و مقررات مربوط به نظام فنی و اجرایی کشور ویژه آزمون‌های نظام مهندسی
(آزمون عمران اجرا - معماری اجرا) / مولف محمد عظیمی آقداش.

ویراست ۶

تهران: نوآور.

ص: ۲۳۴

۹۷۸-۶۰۰-۱۶۸-۷۳۴-۱

فیا

چاپ نوزدهم.

کتابنامه: ص: ۲۲۴.

نمایه.

طرح‌های عمرانی -- ایران - Economic development projects --

طرح‌های عمرانی -- ایران -- آیین‌نامه‌ها

Economic development projects -- Iran -- By - laws

طرح‌های عمرانی -- ایران -- قراردادهای

Economic development projects -- Iran -- Contracts

طرح‌های عمرانی -- قوانین و مقررات -- ایران

Economic development projects -- Law and legislation -- Iran

۴۸۰HC

۳۳۸/۹۵۵

۹۴۵۴۱۴۳

فیا

سرشناسه:

عنوان و نام پدیدآور:

وضعیت ویراست:

مشخصات نشر:

مشخصات ظاهری:

شابک:

وضعیت فهرست نویسی:

یادداشت:

یادداشت:

یادداشت:

موضوع:

موضوع:

موضوع:

موضوع:

موضوع:

موضوع:

موضوع:

موضوع:

رده بندی کنگره:

رده بندی دیویی:

شماره کتابشناسی ملی:

اطلاعات رکورد کتابشناسی:

ضوابط و مقررات مربوط به نظام فنی و اجرایی کشور

مهندس محمد عظیمی آقداش

نوآور

۱۲۰۰ نسخه

۹۷۸-۶۰۰-۱۶۸-۷۳۴-۱

مؤلف:

ناشر:

شمارگان:

شابک:

نوآور، تهران، خیابان انقلاب، خیابان فخر رازی، خیابان شهیدای ژاندارمری
نرسیده به خیابان دانشگاه ساختمان ایرانیان، پلاک ۵۸، طبقه اول،
www.noavarpub.com واحد ۳ تلفن: ۹۲ - ۶۶۴۸۴۱۹۱

مرکز پخش:

کلیه حقوق چاپ و نشر این کتاب مطابق با قانون حقوق مؤلفان و
مصنفان مصوب سال ۱۳۴۸ برای ناشر محفوظ و منحصراً متعلق به نشر
نوآور می‌باشد. لذا هرگونه استفاده از کل یا قسمتی از این کتاب (از قبیل
هر نوع چاپ، فتوکپی، اسکن، عکس برداری، نشر الکترونیکی، هر نوع
انتشار به صورت اینترنتی، سی‌دی، دی‌وی‌دی، فیلم فایل صوتی یا
تصویری و غیره) بدون اجازه کتبی از نشر نوآور ممنوع بوده و شرعاً
حرام است و متخلفین تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

نشر نوآور

@Noavarpub

صفحه رسمی انتشارات نوآور در شبکه‌های اجتماعی

۷	مقدمه.....
۹	بخش اول / نظام فنی و اجرایی.....
۱۰	نظام فنی و اجرایی طرح‌های عمرانی، مصوب ۱۳۷۵/۰۳/۲۳.....
۱۰	کلیات.....
۱۱	نقش نظام فنی و اجرایی در تهیه و اجرای برنامه‌های عمرانی کشور.....
۱۱	اصول و مبانی کلی حاکم بر نظام فنی و اجرایی.....
۱۲	گستره نظام فنی و اجرایی.....
۱۲	تهیه طرح.....
۱۳	مدیریت بر تهیه طرح.....
۱۳	اجرای طرح.....
۱۳	خدمات مدیریت و کنترل.....
۱۳	خدمات و فعالیت‌های اجرایی.....
۱۳	شرح اصول و مبانی حاکم بر نظام فنی و اجرایی.....
۱۴	اصول حاکم بر انجام مطالعات بنیادی و تحقیقاتی.....
۱۴	اصول و مبانی حاکم بر تهیه و تدوین معیارها، استانداردها و ضوابط فنی.....
۱۶	اصول و مبانی حاکم بر تهیه طرح.....
	اصول و مبانی حاکم بر تشخیص صلاحیت واحدهای خدمات مدیریت تهیه طرح و واحدهای خدمات مشاوره‌ای تهیه طرح.....
۱۹	اصول و مبانی حاکم بر ارجاع کار به واحدهای خدمات مدیریت تهیه طرح و خدمات مشاوره‌ای تهیه طرح (واحدهای تهیه طرح).....
۲۰	اصول و مبانی حاکم بر قراردادهای خدمات مدیریت تهیه طرح و خدمات مشاوره‌ای تهیه طرح.....
	اصول و مبانی حاکم بر نرخ‌گذاری و نحوه پرداخت حق‌الزحمه قراردادهای خدمات مدیریت تهیه طرح و خدمات مشاوره‌ای تهیه طرح.....
۲۱	اصول و مبانی حاکم بر اجرای طرح.....
۲۲	تعریف واحد اجرای طرح.....
۲۴	اصول و مبانی حاکم بر تشخیص صلاحیت واحدهای اجرای طرح.....
۲۶	اصول و مبانی حاکم بر ارجاع کار به واحدهای اجرای طرح.....
۲۷	اصول و مبانی حاکم بر قراردادهای و پیمان‌های اجرای طرح.....

- ۲۸..... اصول و مبانی حاکم بر نرخ‌گذاری و نحوه پرداخت قراردادها و پیمان‌های اجرای طرح
- ۲۹..... مدیریت، کنترل و نظارت بر اجرای طرح
- ۲۹..... اصول و مبانی حاکم بر مدیریت، کنترل و نظارت بر اجرای طرح
- ۳۰..... آماده‌سازی برای نگهداری و بهره‌برداری
- ۳۰..... اصول و مبانی حاکم بر آماده‌سازی برای نگهداری و بهره‌برداری
- ۳۱..... اصول و مبانی حاکم بر ارزشیابی
- ۳۲..... **نظام فنی و اجرایی کشور، ۱۳۸۵/۰۱/۲۰**
- ۳۳..... نظام فنی و اجرایی کشور / فصل اول: کلیات
- ۳۳..... هدف
- ۳۴..... دامنه کاربرد
- ۳۴..... مراجع
- ۳۴..... تعاریف و مفاهیم
- ۳۷..... اصول نظام فنی و اجرایی کشور
- ۳۸..... عوامل ذینفع در نظام فنی و اجرایی کشور
- ۴۰..... نظام فنی و اجرایی کشور / فصل دوم: مدیریت
- ۴۱..... الزامات مدیریت
- ۴۲..... نظام فنی و اجرایی کشور / فصل سوم: پدیدآوری طرح‌ها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری
- ۴۳..... مرحله پیدایش
- ۴۳..... مرحله مطالعات توجیهی
- ۴۳..... مرحله طراحی پایه
- ۴۳..... مرحله طراحی تفصیلی
- ۴۳..... مرحله اجرا
- ۴۳..... مرحله راه‌اندازی، تحویل و شروع بهره‌برداری
- ۴۴..... الزامات پدیدآوری طرح‌ها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری
- نظام فنی و اجرایی کشور / فصل چهارم: تهیه اسناد مدیریت، پدیدآوری و بهره‌برداری طرح‌ها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری
- ۴۵..... پروژه‌های سرمایه‌گذاری
- ۴۶..... الزامات تهیه اسناد مدیریت، پدیدآوری و بهره‌برداری طرح‌ها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری
- ۴۷..... نظام فنی و اجرایی کشور / فصل پنجم: نحوه استقرار سامانه‌های نظام فنی و اجرایی کشور
- نظام فنی و اجرایی کشور / فصل پنجم: استقرار کارگروه مطالعات مهندسی ارزش در دستگاه‌های اجرایی
- ۴۹.....
- ۵۰..... آیین‌نامه اجرایی ماده ۳۴ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور
- بخش دوم / قراردادهای پیمانکاری**
- ۵۵.....
- ۵۶..... موافقت‌نامه، شرایط عمومی و شرایط خصوصی پیمان‌ها

دستورالعمل نحوه تکمیل و تنظیم موافقت‌نامه، شرایط عمومی و شرایط خصوصی پیمان‌ها و مقررات مربوط به آنها.....	۵۷
موافقت‌نامه پیمان.....	۶۲
شرایط عمومی پیمان.....	۶۴
شرایط عمومی پیمان/ فصل اول: تعاریف و مفاهیم.....	۶۴
شرایط عمومی پیمان/ فصل دوم: تأییدات و تعهدات پیمانکار.....	۶۸
شرایط عمومی پیمان/ فصل سوم: تعهدات و اختیارات کارفرما.....	۸۱
شرایط عمومی پیمان/ فصل چهارم: تضمین، پرداخت، تحویل کار.....	۸۹
شرایط عمومی پیمان/ فصل پنجم: حوادث قهری، فسخ، ختم.....	۹۸
تعليق، هزینه تسريع، خسارت تاخير، تسويه حساب، حل اختلاف.....	۹۸
بخش سوم / تشخیص صلاحیت و ارجاع کار	۱۱۱
آیین‌نامه طبقه‌بندی و تشخیص صلاحیت پیمانکاران	۱۱۲
آیین‌نامه طبقه‌بندی/ فصل اول: کلیات.....	۱۱۲
آیین‌نامه طبقه‌بندی/ فصل دوم: انواع پیمانکاران.....	۱۱۵
آیین‌نامه طبقه‌بندی/ فصل سوم: تشخیص صلاحیت.....	۱۲۰
آیین‌نامه طبقه‌بندی/ فصل چهارم: ضوابط و نظامات.....	۱۲۳
آیین‌نامه ارجاع کار به پیمانکاران	۱۳۴
دستورالعمل نحوه رسیدگی به تخلفات انتظامی پیمانکاران	۱۴۳
رسیدگی به تخلفات انتظامی پیمانکاران/ فصل اول: کلیات و تعاریف.....	۱۴۳
رسیدگی به تخلفات انتظامی پیمانکاران/ فصل دوم: مراجع.....	۱۴۵
رسیدگی به تخلفات حرفه‌ای پیمانکاران/ فصل سوم: موارد تخلف و میزان تنبیهات انضباطی.....	۱۴۸
رسیدگی به تخلفات حرفه‌ای پیمانکاران/ فصل چهارم: فرآیند رسیدگی به تخلفات انتظامی و تجدیدنظر در آراء.....	۱۵۲
بخش چهارم / موارد تکمیلی مرتبط با نظام فنی و اجرایی	۱۵۵
آشنایی با ضوابط و مقررات نظام فنی و اجرایی.....	۱۵۶
آیین‌نامه روش کار شورای فنی استان.....	۱۶۵
دستورالعمل نحوه تعدیل آحاد بهای پیمان‌ها.....	۱۷۱
انتخاب شاخص برای محاسبه تعدیل.....	۱۷۱
تعدیل اقلام ستاره‌دار.....	۱۷۲
تعدیل کارهای جدید.....	۱۷۲
تعدیل پیمان‌هایی که فهرست بهای واحد پایه برای آنها ابلاغ نشده است.....	۱۷۲

- تعدیل بخش ارزی ۱۷۳
- شاخص تعدیل کارکرد در دوره تأخیر مجاز ۱۷۳
- شاخص تعدیل کارکرد در دوره تأخیر غیرمجاز ۱۷۳
- شاخص علی الحساب برای دوران تأخیر ۱۷۳
- محاسبه تعدیل صورت وضعیت ها ۱۷۳
- تعدیل مبلغ مابه التفاوت بین آخرین صورت وضعیت موقت و قطعی ۱۷۴
- گرد کردن ضریب تعدیل ۱۷۴
- تعدیل پیمان هایی که خاتمه می یابند ۱۷۴
- تعدیل پیمان هایی که فسخ می شوند ۱۷۴
- تغییر ضریب ۰/۹۵ در رابطه ضریب تعدیل ۱۷۴
- مراحل محاسبه تعدیل صورت وضعیت ۱۷۴

بخش پنجم / آشنایی با فهرست بهاء ۱۷۸

- آشنایی با فهرست بهای واحد پایه رشته ابنیه ۱۷۹
- دستورالعمل کاربرد فهرست بهای رشته ابنیه سال ۱۴۰۲ ..... ۱۷۹
- دستورالعمل کاربرد فهرست بهای رشته ابنیه ۱۷۹
- کلیات فهرست بهای رشته ابنیه ۱۸۴
- تنظیم صور جلسات، فهرست بهای رشته ابنیه ۱۸۷
- پیوست ۱ فهرست بهای رشته ابنیه (مصالح پای کار) ۱۸۸
- پیوست ۲ فهرست بهای رشته ابنیه (ضریب طبقات) ۱۹۱
- پیوست ۳ فهرست بهای رشته ابنیه (شرح اقلام هزینه های بالاسری) ۱۹۴
- پیوست ۴ فهرست بهای رشته ابنیه (ضریب منطقه) ۱۹۷
- پیوست ۵ فهرست بهای رشته ابنیه (دستورالعمل تجهیز و برچیدن) ۱۹۸
- پیوست ۶ فهرست بهای رشته ابنیه (کارهای جدید) ۲۱۱

بخش ششم / آزمون های نظام مهندسی ۲۱۲

- کلیدواژه ۲۱۸
- منابع و مأخذ ۲۲۴

به نام خداوند آفریننده نظام آفرینش

«... إِيَّاكَ وَالْعَجَلَ بِالْأُمُورِ قَبْلَ أَوَانِهَا أَوْ التَّسَقُّطَ فِيهَا عِنْدَ إِمْكَانِهَا أَوْ اللَّجَاجَةَ فِيهَا إِذَا تَنَكَّرَتْ أَوْ الْوَهْنَ عَنْهَا إِذَا اسْتَوْضَحَتْ فَضَعَّ كُلُّ أَمْرٍ مَوْضِعَهُ وَ أَوْفَعَ كُلُّ أَمْرٍ مَوْقِعَهُ.»

«از عجله در مورد کارهایی که وقتشان نرسیده، یا سستی در کارهایی که امکان عمل آن فراهم شده، یا لجاجت در اموری که مبهم است، یا سستی در کارها هنگامی که واضح و روشن است، بر حذر باش! و هر امری را در جای خویش و هر کاری را به موقع خود انجام بده.»

خداوندگار متعال و منان را شاکر و سپاسگزاریم که توفیق مضاعف و سعادت روزافزون عنایت فرمود تا در سایه الطاف و عنایت ائمه اطهار علیه السلام، در ادامه ویرایش کتاب‌های مرتبط با منابع آزمون نظام مهندسی ساختمان، مطابق آخرین اصلاحات و تغییرات قوانین و مقررات، جدیدترین ویرایش کتاب ضوابط و مقررات نظام فنی و اجرایی کشور، ویژه آزمون‌های نظام مهندسی را به انضمام الحاقات و اضافات تا ۲۰ آبان ماه سال ۱۴۰۲ خورشیدی، جهت استفاده اعضای فرهیخته جامعه هدف، به‌ویژه داوطلبان شرکت کننده در آزمون‌های نظام مهندسی ساختمان، مثل سایر منابع آزمون نظام مهندسی انتشارات نوآور تهران، ویرایش کرده تا پیش‌روی دیدگان ارجمند علاقمندان، مطالعه‌کنندگان و مطالبه‌گران این اثر قرار گیرد.

باشد که در سایه توجهات آقا ولی عصر امام زمان مهدی موعود(عج)، اثر حاضر نیز مثل بقیه کتب تألیفی در رابطه با منابع آزمون‌های نظام مهندسی ساختمان، مورد توجه و استفاده مؤثر جامعه هدف بوده و منبع موثقی برای داوطلبان شرکت کننده در آزمون‌های نظام مهندسی ساختمان و نیز گامی هر چند کوچک در راستای نظام‌مند کردن پروژه‌ها و فعالیت‌های اجرایی کشور عزیزمان ایران پهناور باشد.

محمد عظیمی آقداش

کلیه حقوق چاپ و نشر این کتاب مطابق با قانون حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب سال ۱۳۴۸ و آیین‌نامه اجرایی آن مصوب ۱۳۵۰، برای ناشر محفوظ و منحصرأ متعلق به نشر نوآور است. لذا هر گونه استفاده از کل یا قسمتی از مطالب، اشکال، نمودارها، جداول، تصاویر این کتاب، در دیگر کتب، مجلات، نشریات، سایت‌ها و موارد دیگر، و نیز هر گونه استفاده از کل یا قسمتی از مطالب کتاب به هر شکل از قبیل هر نوع چاپ، فتوکپی، اسکن، تایپ از کتاب، تهیه پی دی اف از کتاب، عکس‌برداری از کتاب، نشر الکترونیکی، هر نوع انتشار به صورت اینترنتی، سی دی، دی وی دی، فیلم، فایل صوتی یا تصویری و غیره بدون اجازه کتبی از نشر نوآور ممنوع و غیرقانونی بوده و شرعاً نیز حرام است، و متخلفین تحت پیگرد قانونی و قضایی قرار می‌گیرند.

با توجه به اینکه هیچ کتابی از کتب نشر نوآور به صورت فایل ورد یا پی دی اف و موارد این چنین، توسط این انتشارات در هیچ سایت اینترنتی ارائه نشده است، لذا در صورتی که هر سایتی اقدام به تایپ، اسکن و یا موارد مشابه نماید و کل یا قسمتی از متن کتب نشر نوآور را در سایت خود قرار داده و یا اقدام به فروش آن نماید، توسط کارشناسان امور اینترنتی این انتشارات، که مسئولیت اداره سایت را به عهده دارند و به طور روزانه به بررسی محتوای سایت‌ها می‌پردازند، بررسی و در صورت مشخص شدن هر گونه تخلف، ضمن اینکه این کار از نظر قانونی غیرمجاز و از نظر شرعی نیز حرام می‌باشد، وکیل قانونی انتشارات از طریق وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، پلیس فتا (پلیس رسیدگی به جرایم رایانه‌ای و اینترنتی) و نیز سایر مراجع قانونی، اقدام به مسدود نمودن سایت متخلف کرده و طی انجام مراحل قانونی و اقدامات قضایی، خاطیان را مورد پیگرد قانونی و قضایی قرار داده و کلیه خسارات وارده به این انتشارات و مؤلف از متخلف اخذ می‌گردد.

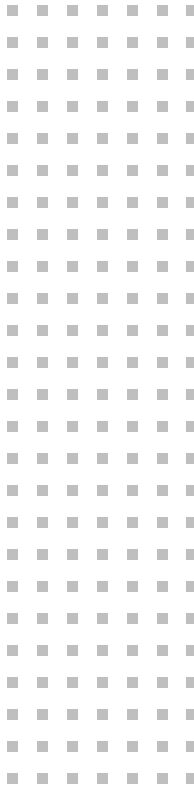
همچنین در صورتی که هر کتابفروشی، اقدام به تهیه کپی، جزوه، چاپ دیجیتال، چاپ ریسو، آفست از کتب انتشارات نوآور نموده و اقدام به فروش آن نماید، ضمن اطلاع‌رسانی تخلفات کتابفروشی مزبور به سایر همکاران و مؤذعین محترم، از طریق وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، اتحادیه ناشران، و انجمن ناشران دانشگاهی و نیز مراجع قانونی و قضایی اقدام به استیفای حقوق خود از کتابفروشی متخلف می‌نماید.

خرید، فروش، تهیه، استفاده و مطالعه از روی نسخه غیراصل کتاب، از نظر قانونی غیرمجاز و شرعاً نیز حرام است.

انتشارات نوآور از خوانندگان گرامی خود درخواست دارد که در صورت مشاهده هر گونه تخلف از قبیل موارد فوق، مراتب را با از طریق تلفن‌های انتشارات نوآور به شماره‌های ۰۲۱-۶۶۴۸۴۱۹۱ و ۰۹۱۰۲۹۹۱۰۸۹ و یا از طریق ایمیل انتشارات به آدرس info@noavarpub.com و یا از طریق منوی تماس با ما در سایت www.noavarpub.com به این انتشارات ابلاغ نمایند، تا از تضییع حقوق ناشر، پدیدآورنده و نیز خود خوانندگان محترم جلوگیری به عمل آید، و نیز به‌عنوان تشکر و قدردانی، از کتب انتشارات نوآور نیز هدیه دریافت نمایند.

بخش اول

نظام فنی و اجرایی

نظام فنی و اجرایی طرح‌های

عمرانی، مصوب ۱۳۷۵/۰۳/۲۳

نظام فنی و اجرایی طرح‌های عمرانی^۱

۱- کلیات

گسترده‌گی ابعاد و ماهیت فعالیت‌های مربوط به تهیه، اجرا، نگهداری و بهره‌برداری طرح‌های عمرانی کشور و آثار ناشی از چگونگی انجام آنها و نیز مصرف حجم قابل توجهی از منابع اقتصادی برای آن و لزوم تنظیم این امور و هماهنگ کردن آن با دیگر امور کشور، ضرورت تصویب نظام فنی و اجرایی طرح‌های عمرانی کشور را ایجاب می‌کند.

۱. نظام فنی و اجرایی طرح‌های عمرانی کشور که از این پس به اختصار «نظام» نامیده می‌شود، با رعایت موارد زیر به اجرا گذاشته می‌شود:

۱- با مسئولیت سازمان برنامه بودجه و همکاری وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی یا وابسته به دولت، شهرداری‌ها، بانک‌ها و تشکلهای صنفی- تخصصی، ظرف مدت یک سال اقدامات زیر برای تحقق اصول نظام فنی و اجرایی طرح‌های عمرانی کشور به عمل آید. تشخیص واحدهایی که همکاری آنان مورد نیاز است با سازمان برنامه و بودجه می‌باشد:

الف- تهیه پیش‌نویس لوایح مورد نیاز و پیشنهاد آن به هیأت وزیران برای تصویب و ارایه به مجلس شورای اسلامی.
ب- تهیه پیش‌نویس آیین‌نامه‌های اجرایی نظام و پیشنهاد آن برای تصویب به هیأت وزیران یا دیگر مراجع ذیربط.
ج- تهیه و ابلاغ دستورالعمل‌های لازم در قالب مقررات موضوع بندهای (الف) و (ب).

۲- تمام دستگاه‌های اجرایی، شوراهای تخصصی و دیگر مراجع مربوط تا تصویب و ابلاغ ضوابط یاد شده، اقدام‌ها و تصمیم‌های مربوط به انجام مطالعات مورد نیاز طرح‌های تحقیقاتی، بنیادی، منطقه‌ای و جامع بخشی و نیز تهیه و اجرای طرح‌های خود را با رعایت مقررات، قوانین، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های موجود به عمل آورند.

۳- با توجه به ضرورت شمول عام نظام فنی و اجرایی کشور، سازمان برنامه بودجه مکلف است، لایحه تسری نظام مذکور به کلیه سازمان‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی یا وابسته به دولت، از جمله شهرداری‌ها و بانک‌ها و نیز سازمان‌ها و شرکت‌هایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است را تهیه و برای طرح در هیأت وزیران ارایه نماید.

۴- این تصویب‌نامه جایگزین مصوبه شماره ۷۲۵۰/ت۱۶۶هـ مورخ ۱۳۴۷/۳/۱۷ هیأت وزیران می‌باشد.

۲- تعریف

نظام فنی و اجرایی؛ عبارت است از مجموعه اصول، روش‌ها، مقررات و ضوابط فنی حقوقی و مالی حاکم بر تهیه، اجرا و ارزشیابی طرح‌های عمرانی کشور و چگونگی انتخاب و به کارگیری عوامل دست اندر کار مربوط به آن و نیز تبیین مشخصات عوامل یادشده و نحوه ارتباط بین آنها.

۳- نقش نظام فنی و اجرایی در تهیه و اجرای برنامه‌های عمرانی کشور

در فرآیند برنامه‌ریزی که شامل موارد زیر می‌باشد:

الف- مطالعات بنیادی، تحقیقاتی، پایه، منطقه‌ای (آمایش سرزمین) و جامع بخشی

ب- تعیین اهداف کلان و سیاست‌های کلی

پ- تعیین اولویت‌ها و تخصیص منابع

ت- تهیه طرح‌ها

ث- اجرای طرح‌ها

ج- ارزشیابی

نظام فنی و اجرایی، به ارایه اصول، روش‌ها، معیارها، مقررات و ضوابط فنی و اجرایی و نحوه انتخاب و به کارگیری عوامل دست‌اندرکار مربوط در آن، در مراحل موضوع بندهای (ت)، (ث) و (ج) نقش مؤثر و اساسی داشته و در مرحله (الف) نیز برحسب مورد، نقش لازم خود را ایفا می‌کند.

۴- اصول و مبانی کلی حاکم بر نظام فنی و اجرایی

اصول و مبانی حاکم بر نظام فنی و اجرایی شامل موارد زیر می‌باشد:

الف- استفاده بهینه از منابع و ظرفیت‌های موجود و فراهم نمودن زمینه ایجاد ظرفیت‌های جدید و مورد نیاز.

ب- به کارگیری اصول و مبانی علمی و فنی در جهت ارتقای تکنولوژی و سطح دانش فنی و صنعتی کشور و دستیابی به کیفیت مطلوب‌تر.

پ- جلب مشارکت بخش خصوصی و استفاده از این بخش در تهیه و اجرای طرح‌های عمرانی با توجه به قابلیت‌ها، از طریق تهیه و تدوین روش‌های بهینه برای انجام مراحل مختلف به طور جداگانه یا توأم.

ت- ایجاد زمینه مناسب برای بروز ابتکارات و خلاقیت‌ها، به ویژه در جهت ایجاد منابع جدید، بالا بردن کیفیت، کم کردن هزینه و مدت اجرا.

ث- شناسایی، سازماندهی، طبقه‌بندی و تشخیص صلاحیت واحدهای مختلف مطالعات بنیادی، تحقیقاتی، پایه، منطقه‌ای، جامع بخشی، تهیه و اجرای طرح به‌طور جداگانه یا به صورت توأم (در موارد مجاز)، بر اساس ضوابط معین.

ج- تقویت توان فنی و اجرایی کشور، از طریق حمایت از نیروهای فنی داخلی و کمک به ایجاد واحدهای بزرگ برای انجام مراحل مختلف تهیه و اجرای طرح به طور جداگانه یا به طور توأم (در موارد مجاز).

چ- فراهم ساختن تسهیلات برای صدور نیروی کار و خدمات فنی و مهندسی و اجرایی، تشویق و ترغیب و حمایت از آن.

ح- ایجاد زمینه آموزش و تربیت نیروی فنی و کارآمد برای تهیه و اجرای طرح، از طریق جلب همکاری و مبادله یافته‌های تجربی بین عوامل نظام فنی و اجرایی و دانشگاه‌ها و مؤسسات علمی و تحقیقاتی کشور.

خ- جلب مشارکت عمومی، بانک‌ها، نهادهای انقلاب اسلامی و مؤسسات مستقل یا عام‌المنفعه برای سرمایه‌گذاری در طرح‌های عمرانی کشور که دارای توجیه فنی-اقتصادی هستند.

د- ارزشیابی زمان‌بندی شده از عملکرد این نظام، مشتمل بر ضوابط، معیارها، روش‌ها و عوامل دست‌اندرکار مطالعاتی و تهیه و اجرای طرح و انعکاس نتایج مربوط، به منظور اصلاح نظام.

ذ- الزام به مستندسازی در مورد تمام وقایع و جریان‌های مربوط به مراحل مطالعاتی و تهیه و اجرای طرح و پیش‌بینی اقدامات مربوط به این فعالیت در شرح وظایف و قراردادهای.

ر- طراحی و استقرار فرایندی علمی، دقیق و عملی برای الزام به گزارش‌دهی و گزارش‌گیری از جریان تهیه و اجرای طرح‌های عمرانی در دوره‌های زمانی معین.

۵- گستره نظام فنی و اجرایی

گستره یا مباحث طرح شده در نظام فنی و اجرایی، شامل موارد زیر می‌باشد:

الف- مطالعات بنیادی، تحقیقاتی، پایه منطقه‌ای (آزمایش سرزمین) و جامع بخشی

ب- معیارها، استانداردها و ضوابط فنی

پ- تهیه طرح

ت- اجرای طرح

ث- ارزشیابی

۶- تهیه طرح

تهیه طرح شامل موارد زیر می‌باشد:

الف- مدیریت بر تهیه طرح.

ب- مطالعات شناسایی، توجیه فنی، اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی (امکان‌سنجی) اولیه.

پ- مطالعه و طراحی اولیه و توجیه فنی، اقتصادی و اجتماعی (امکان‌سنجی) نهایی.

۷- مدیریت بر تهیه طرح

مدیریت بر تهیه طرح شامل موارد زیر می‌باشد:

- الف- مدیریت بر تهیه طرح از جنبه ایفای وظایف قانونی غیرقابل واگذاری.
- ب- خدمات مدیریت تهیه طرح.

۸- اجرای طرح

اجرای طرح شامل موارد زیر می‌باشد:

- الف- مدیریت بر اجرای طرح از جنبه ایفای وظایف غیرقابل واگذاری
- ب- خدمات مدیریت و کنترل
- پ- خدمات و فعالیت‌های اجرایی

۹- خدمات مدیریت و کنترل

خدمات مدیریت و کنترل شامل موارد زیر می‌باشد:

- الف- خدمات مدیریت اجرای طرح
- ب- کنترل‌های مهندسی
- پ- کنترل پروژه
- ت- نظارت

۱۰- خدمات و فعالیت‌های اجرایی

خدمات و فعالیت‌های اجرایی شامل موارد زیر می‌باشد:

- الف- طراحی تفصیلی و اجرایی
- ب- تهیه و ساخت کالا و تجهیزات
- پ- پیمانکاری اجرا (عملیات اجرا و نصب)
- ت- آماده‌سازی برای بهره‌برداری

۱۱- شرح اصول و مبانی حاکم بر نظام فنی و اجرایی

با توجه به مباحث مطروحه در گستره فوق، مشروح اصول و مبانی حاکم بر نظام فنی و اجرایی طرح‌های عمرانی طبق شرح معین شده در هر یک از بخش‌های زیر می‌باشد:

- الف- مطالعات بنیادی و تحقیقاتی (شامل مطالعات پایه، جامع بخشی، منطقه‌ای، آمایش سرزمین، تحقیقات و نظایر آن)
- ب- معیارها، استانداردها و ضوابط فنی
- پ- تهیه طرح
- ت- اجرای طرح
- ث- ارزشیابی

الف - مطالعات بنیادی و تحقیقاتی

(شامل مطالعات پایه، جامع بخشی، منطقه‌ای، آمایش سرزمین، تحقیقات و نظایر آن)

۱۲- تعریف

مطالعات بنیادی و تحقیقاتی، مطالعاتی است که نتایج حاصل از آنها منجر به تصمیم‌گیری کلی در مورد برنامه‌ها و شناخت طرح‌ها و مدیریت آنها می‌شود یا دستاوردهای علمی نظیر معیارها و استانداردهای فنی یا اطلاعات پایه را نتیجه می‌دهد.

۱۳- اصول حاکم بر انجام مطالعات بنیادی و تحقیقاتی

اصول حاکم بر انجام مطالعات بنیادی و تحقیقاتی به شرح زیر می‌باشد:

الف- انجام مطالعات تحقیقاتی و بنیادی در قالب روش‌های معتبر در تحقیقات علمی و آخرین دستاوردهای مطالعاتی جهانی در زمینه‌های مرتبط.

ب- انجام مطالعات با حداکثر استفاده از منابع و امکانات داخلی.

پ- انجام مطالعات توسط واحدهای تشخیص صلاحیت شده در بخش تهیه طرح برای مطالعات بنیادی یا مؤسسات معتبر پژوهشی برای کارهای تحقیقاتی، در قالب قراردادهای و شرح خدمات مشخص.

ت- ارجاع کار از طرف دستگاه‌های اجرایی به مؤسسات علمی و یا تخصصی جهت طرح‌های مطالعات بنیادی و تحقیقاتی و همچنین انعقاد قرارداد مربوط، با تأیید سازمان برنامه و بودجه خواهد بود.

ث- به کارگیری سایر اصول مندرج در بخش تهیه طرح، اعم از تشخیص صلاحیت، قیمت و ارجاع کارها بر حسب مورد برای واحدهای متولی انجام این مطالعات.

ب- معیارها، استانداردها و ضوابط فنی

۱۴- تعریف

معیارها، استانداردها و ضوابط فنی، عبارتند از مجموعه‌ای از مشخصات فنی، روش‌ها، ضوابط و دستورالعمل‌هایی که بر اساس اصول علمی فنی موجود در کشور و جهان، با توجه به شرایط اقلیمی، زیست محیطی، اجتماعی و امکانات موجود برای پذیرش طرح از نظر فنی و اقتصادی، تضمین ایمنی، حفاظت اطلاعات و بهبود کیفیت طراحی، اجرا، نگهداری و بهره‌برداری طرح‌ها تهیه و تدوین می‌شوند.

۱۵- اصول و مبانی حاکم بر تهیه و تدوین معیارها، استانداردها و ضوابط فنی

اصول و مبانی حاکم بر تهیه و تدوین معیارها، استانداردها و ضوابط فنی به شرح زیر می‌باشد:

الف- ارتقای سطح دانش فنی و کیفیت در بخش‌های مختلف، از طریق تدارک استانداردهای لازم متکی بر اصول علمی و فنی کشور و جهان.